

Yttrande över - Vägar till hållbara vattentjänster SOU 2018:34

Regeringen har genomfört en utredning med syfte att hitta vägar till hållbara vattentjänster. Linköping kommun har beretts tillfälle att lämna synpunkter på de förslag som lämnas i utredningen.

Linköpings kommun har i samråd med VA-huvudmannen, Tekniska verken i Linköping AB (publ) tagit fram detta yttrande.

Tillsynsvägledande myndigheter

Linköpings kommun ser mycket positivt på att staten tar ett samlat grepp om tillsynsvägledningen inom det aktuella området. Det är bra att ansvaret för de olika myndigheterna tydliggörs. Det är naturligtvis också mycket bra, och efterlängtat, att vi nu får en utpekad tillsynsvägledande myndighet för lag om allmänna vattentjänster (LAV). Linköpings kommun betonar dock att det är utomordentligt viktigt att det tillsammans med det utpekade ansvaret också biläggs tillräckliga resurser.

Små avlopp

Avloppsdeklaration och miljöskattavgift

Linköpings kommun avstyrker i helhet förslaget med avloppsdeklaration och miljöskattavgift av följande skäl;

- Linköping har arbetat och arbetar offensivt med tillsyn av små avloppsanläggningar. Vi ser därför inget skäl till att införa parallella system. För kommuner som inte jobbar med frågan bör staten använda andra styrmedel och former för att öka åtgärdstakten.
- Införandet av avloppsdeklarationer kommer medföra omfattande administration för miljökontoren och därmed ökade kostnader.
- Det finns en risk att redan beslutade prioriteringar för tillsynen måste ändras då deklarationer inkommer i andra områden än de som var planerade för tillsyn. Tillsynen blir händelsestyrd och resurserna används inte på ett effektivt sätt.

- Det kommer ske anhopning av deklARATIONER 7 år efter införandet av lagstiftningen. Denna anhopning kommer bestå i framtiden och återkomma vart 7:e år. Kommunen måste ta höjd för detta i sin resursplanering. Det kommer stjäla resurser från andra, mer prioriterade, uppgifter.
- Förslaget kommer att medföra en ökad kostnad för samtliga fastighetsägare, inte bara de som har dåliga avloppsanläggningar. Det innebär att ägare som har gjort rätt kommer "straffas" ekonomiskt jämfört med dem som har bristfälliga anläggningar. Detta ligger inte i linje med miljöbalkens princip att förorenaren betalar.
- Utebliven avloppsdeklaration ska kunna medföra miljöstraffavgift. Det föreslås dock vara valbart för kommunen om man ska ta ut denna avgift. Med denna skrivning riskerar tillämpningen bli olika för olika kommuner och är därmed mycket otydlig för fastighetsägare och andra aktörer. Kommuner som väljer att inte ta ut miljöstraffavgift kommer undergräva förtroendet för avloppsdeklarationer.

Föreskriftsrätt till Havs- och vattenmyndigheten

Utredningen föreslår att Havs- och vattenmyndigheten ska få föreskriftsrätt för små avloppsanläggningar. Med tydliga regler bör handläggningstiderna förkortas och bedömningarna inom landet bli mer konforma. Linköpings kommun ser positivt på detta förslag och tillstyrker.

Kretslopp av avloppsfraktioner från små avlopp

I Linköpings kommun har vi idag ett kommunalt hämtningsystem för utsorterat urin från små avlopp. Att komplettera detta med ytterligare system för kretsloppsanpassade små avlopp är önskvärt. Linköpings kommun ser positivt på att det sätts tydliga mål för att öka kretsloppet från avloppssystem och att det stimuleras genom statliga bidrag. Förslagen tillstyrks.

Havs- och vattenmyndigheten och E-tjänster

Digitaliseringen av samhället är en möjlighet som ska tas tillvara, så även inom detta område. Linköpings kommun ser positivt på att Havs- och vattenmyndigheten ges ett tydligt uppdrag inom detta område.

Kommunen vill i detta sammanhang också poängtera vikten av att statliga myndigheter som vill få in statistik från kommunerna gör detta med lång framförhållning. Detta krävs dels för kommunen och dels för kommunens leverantör av IT-system. För att kunna få ut statistik från kommunernas ärendehanteringssystem måste motsvarande data vara inmatad. För att kunna mata in data måste man veta vad det är som kommer efterfrågas och det måste finnas ett sätt att lägga in denna data. Här kan Livsmedelsverkets rapportering vara ett bra exempel.

Allmänt VA

Förändring av § 6 i lag om allmänna vattentjänster

Det finns behov av att för vissa områden se mer pragmatiskt på utbyggnadskravet än vad som är möjligt med nuvarande lydelse. Linköpings kommun tillstyrker därför förslaget att luckra upp det kommunala ansvaret i § 6 LAV. Kommunen bedömer dock att det inte kommer vara en enkel avvägning att göra och det kommer ställas högre krav på kommunen på utredning jämfört med idag. Det behöver också förtydligas vad som händer om ett område som bedöms omfattas av kommunalt ansvar men som åtgärdas genom privata lösningar vid ett senare tillfälle ånyo får problem med vattentjänsterna. Hur ska kommunen agera och vad händer med befintliga anläggningar. Här måste tydlig vägledning presenteras från staten.

Krav på kommunal VA-plan

Kommunen ser positivt på att formerna kring VA-plan formaliseras. Det är också naturligt att klimatkonsekvenserna lyfts in i VA-planen. Linköpings kommun tillstyrker förslaget.

Aspekter som inte lyfts i utredningen

Otillräcklig lagstiftning

Linköpings kommun anser att regeringen omgående bör tillsätta en utredning med syfte att få till stånd ändringar i lagstiftningen som reglerar VA-området. Kommunen vill särskilt lyfta fram följande lagrum;

- För vattentjänsten Spillvatten finns en tydlig vägledning och praxis för var gränsen för det kommunala ansvaret går. Här gäller att kommunen har en skyldighet att omhänderta och rena *Hushållsliknande spillvatten*. Detta innebär att kommunen saknar ansvar för spillvatten som avviker från detta, exempelvis industriellt spillvatten. Någon motsvarande vägledning och praxis finns inte för nyttigheten dagvatten. Detta är en brist som behöver avhjälpas.
- För att möta den kommande klimatförändringen med ökad risk för skyfall och ökade dagvattenmängder och krävs att alla aktörer inom staden hjälps åt med åtgärder. I den statliga utredningen ”*Vem har ansvaret*” SOU 2017:42 föreslås en ny paragraf i lag om allmänna vattentjänster som möjliggör för kommunen att ställa krav på att privata fastighetsägare ska vidta åtgärder för lokalt omhändertagande på kvartersmarken. Den föreslagna regleringen är nödvändig för att det ska vara möjligt. Det lokala omhändertagandet har två syften, rening och fördröjning.
- Ovanstående reglering i lag om allmänna vattentjänster bör också åtföljas av motsvarande reglering i Plan- och bygglagen. Där bör 4 kap

kompletteras så att kommunen bemyndigas att besluta om tydliga planbestämmelser med bäring på lokalt omhändertagande av dagvatten på kvartersmarken.

- I förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd regleras anmälningsplikten för avloppsanläggningar. Denna reglering härstammar från äldre lagstiftning för små avloppsanläggningar, men träffar också dagvatten. Det råder idag stor osäkerhet kring vilka dagvattenanläggningar och åtgärder på dessa som är anmälningspliktigt och inte. Här behöver lagstiftningen förbättras och görs mer tydlig.

Fondering av medel för investeringar i den allmänna VA-anläggningen

Ledningsnätet för hantering av dagvatten har inrättats under många år. Dimensioneringskraven förr i tiden är långtifrån samma som idag. Detta innebär att det många delar av det befintliga ledningsnätet inte klarar nuvarande praxis på säkerhet. Detta medför stora risker för översvämning vid kraftiga skyfall. Det innebär också svårigheter i samband med att staden utökas och förtätas.

Enligt 30§ 1 stycket i LAV är det enbart tillåtet att fondera till nyinvesteringar. Detta innebär att VA-verksamheter idag inte kan fondera till reinvesteringar i ledningsnät. Dessa investeringar är ofta väldigt kostsamma och inte jämt fördelade över år och innebär en svårighet att hålla en jämn VA-taxa.

Linköpings kommuns förslag är att 30§ 1 stycket bör ändras så att medel får avsättas till en fond för framtida investeringar (nuvarande text är nyinvesteringar).

Linköpings kommun föreslår att det omgående bör tillsättas en utredning med syfte att belysa denna fråga och komma med förslag på författningsändring så att det blir möjligt att fondera medel för utbyte av befintlig infrastruktur.

Möjligheten att ta ut särtaxa

Reglerna kring hur särtaxa får tas ut är krångliga och komplicerade. Det råder stor osäkerhet i frågan. Linköpings kommun anser att denna fråga bör lyftas och belysas i särskild utredning.

För Linköpings kommun

Samhällsbyggnadsnämndens ordförande

Kopia till:

- Beredande nämnd
- Bygg- och miljönämnden
- Tekniska Verken i Linköping AB (publ)